GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineć'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 69. **Brasiovu 10 Octobre 28 Septembre** **1875.**

Brasiovu 8 Oct. st. n. 1875.

O serbare jubilaria. In 3 Octobre a. c. se serbà in capitalea Bucovinei deschiderea universitatii germane, redicate in acea provincia romana pentru propagarea culturei germanismului in sinulu romanismului. Totu in acésta di — s'a mai serbatu acolo si jubileulu de o suta de ani dela anecsarea provinciei romane Bucovin'a la imperiulu austriacu. Acésta duplice serbare, inscenata in anim'a unei provincie romane, are o dorerósa insemnetate pentru poporulu romanu. Ea suleva triste reminiscintie, si sternesce unu sentiementu de mare prein grigire.

Nu ne potemu contení de a nu ni manifestá aici dorerea si mahnirea pentru ca vedemu, ca acésta duplice serbare s'a inscenatu si esecutatu pre socotél'a esistintiei unui poporu, care pre langa totu devotamentulu si alipirea ce o manifesta in forma si in fapta catra tronu si imperiu, totusi n'a renunciatu inca la individualitatea sa nationale, la esistinti'a sa cá poporu romanescu.

Domnii germani si judani locali nu se multiumira cu resultatele ce le esoperara pre pamentulu Bucovinei in restempu de unu seculu, ci ei se adoperara a orná acum serbarea secularia cu serbarea deschiderii unui institutu, ce are chiamarea si destinatiunea, cum dicu insusi diariele germane, de a binecuventá intinsulu pamentulu orientale cu cultur'a si civilisatiune germana. Nice-odata n'am fi crediutu, cá nemtii cei culti si civilisati se imiteze si se amble chiaru a intrece pre unguri pre calea desnationalisarii popóreloru de sub egemoni'a loru, inse faptele ni-au probatu, ca neamtiulu celu cultu nu este mai pucinu agresivu si incometatoriu in acesta respectu, decatu ungurulu silnicu.

Universitatea dela Clusiu se deschise acum trei ani pentru promóverea maghiarismului in Orientulu Europei, astadi vinu nemtii si deschidu universitate in Cernauti pentru propagarea germanismului in Orientulu Europei. Va se dica, si unii si altii tindu se ajunga la scopu, oprimendu sentiulu nationale alu poporului romanu. — Si ce e drepto, atatu germanismulu, catu si maghiarismulu au facutu mari progrese, inse aceste s'au facutu mai cu sama in tempii feudalismului si ai ignorantiei, candu poporulu romanu nu vediuse inca radiele libertatii. Astadi inse traimu in unu tempu multu mai luminatu; fii natiunei romane inca tienu la individualitatea si caracterulu loru nationalu, cá si fii natiunei maghiare séu germane. —

Dér' se ne intórcemu la serbarea jubileului. La acésta serbare au partecipatu mai cu sama strainii din acea tiéra. Despre poporu nu vremu se vorbimu, pentru ca elu nu este inca in stare a judecá insemnetatea acestoru eveniminte. Nobilimea, classea proprietariloru mari s'a tienutu departe de undele acestui jubileu. Precum in 8 Maiu, asiá si in 27 Septembre a. c. proprietarii mari din Bucovin'a tienura adunare si luara conclusiulu unanimu, „cá o deputatiune de cinci membri se notifice guvernului, cumca nobilimea si proprietarii mari din Bucovin'a nu voru luá parte la o festivitate, ce vatema sentiemintele unei natiuni."

Cu tóte aceste inse diurnalulu germanu de Cernauti spune cu emfase, ca serbarea au reesitu mai multu de catu splendita. Bucuri'a a fostu generale, pentru ca tiér'a intréga a partecipatu la acestu faimosu jubileu. Ba inca diuariulu „Fremdenblatt" de Vien'a scie se spuna si anecdote. Dupa acestu diurnalu unu romanu betranu ar fi pronunciatu cu acésta ocasiune urmatóriele cuvinte: Vestmintele nóstre sunt diferite, inse cu tóte aceste camesile nóstre sunt totu intr'unu feliu tiesute. Scurteicele nóstre representa limbele nóstre, éra camesile statulu nostru; deci fratiloru, camesile sunt mai aprópe de trupu si prin urmare mai scumpe.

Nu vremu se scrutamu, déca vre unu romanu betranu au potutu se pronuncie séu nu aceste cuvinte, ci vremu se constatamu numai, ca chiaru si acelu betranu romanu a aretatu detorintiele fiacarui bunu patriotu catra statu, dér totu-odata n'a contestatu, ca fia-care bunu patriotu are mari si sacre detorintie si catra limb'a si nationalitatea sa. Ce e dreptu, camesi'a e cea mai aprópe de trupu, inse candu vei remané numai cu camesi'a, atunci dieu nu mai esi de invidiatu. Déca nu vomu grigí de scurteica, camesi'a singura nu ne va da caldur'a necesaria corpului, pentru cá se nu-si periclite sanetatea si chiaru vieti'a.

Festivitatea jubilaria ajunsa la culme in momentulu deschiderii universitatii, candu ministrulu de culte si instructiune publica tienú o curentare, si totu-odata candu se desvalí monumentulu „Austri'a."

In fine mai notificamu, ca in Romani'a inca se pregatisera a se face unele demonstratiuni in diu'a de 3 Octobre, arangiandu-se parastasu in mai multe orasie pentru Grigoriu Ghica, care la anulu 1777 s'a opusu contra anectarii Bucovinei la Austri'a si care din acésta causa fù omoritu de turci; si totu odata in Iassi erá se se reproduca in teatru piés'a „Rapirea Bucovinei", inse guvernulu a opritu tóte aceste demonstratiuni.

— Dela Delegatiuni din Vien'a vedemu resultatele votarii comissiuniloru pentru bugetulu ministeriului de resbelu. Delegatiunea ungurésca a primitu mai totu bugetulu pentru resbelu, numa 427,561 fl. a stersu din spesele ordinarie, si 144,000 din cele extraordinarie, prin urmare bugetulu armatei ordinariu e 87,372,928 fl. dér' spesele extraordinarie dimpreuna cu cele 8,425,000 fl. pentru tunuri nóue facu 13,481,000 fl. Cerintiele estraordinarie suntu dér' mai mari decatu in an. 1875 cu 9,803,766 fl. dér' cele ordinarie mai pucine cu 776,755 fl.

Delegatiunea austriaca inca aplacidá spesele pentru tunurile Ucatiune, inse numai in 2 rate. Ministrulu comunu de resbele Koller in comis. financiaria austriaca apasá, ca 11 milliône fl. se receru numai pentru cumpararea de pusci Werndl, cu implutur'a pe din dereptu, pana acum se afla asemeni pusci 531,000, dér' infanteri'a cere 481 mii, venatorii 53,000, si reservele acestoru trupe 242 mii, prin urmare mai trebue cumparate 195 mii pusce, si delegatiunea aplacidá pentru anulu acesta 50 mii pusce.

Intre ambele delegatiuni inse se afla unu mare contrastu, pentruca comissiunea ungurésca cu tóta energia ministrului de resbellu a votatu sum'a pentru institutele de cultura militaria numai sub conditiune, cá in scól'a militaria din Güns se se invetie anumite obiecte in limb'a maghiara.

Delegatiunea Austriaca inse se alatura lenga min. de resbelu, care rede unu prejudeciu in acésta conditiune, ca atunci si cechii, polonii si croatii ar' pretende asemene, dér' aceea nu va mai fi, cá unitatea limbei introduse cu dificultate in armata se se disturbe, dice si min. si delegatiunea austriaca, prin urmare, la adunarea ambeloru delegatiuni conflictulu de limba e neevitabile, déca nu voru reterá maghiarii prin vreo resolutiune cu expressiune, ca numai dorescu se se invetie si in maghiara.

Alta la midiulocu mai e differinti'a in cestiunea revisiunii vamei si a confederarii comerciului, pentru cari ungurii dedera unu memorandu regimelui Austriacu, care dupa „N. fr. Pr." ar' fi respunsu strictu negativu.

— Una remonstratiune decisa facura tóte comunele din comitatu Sirmiei in contra emissului ministeriului de interne, prin care se recomandá comuneloru nemaghiare, cá in interessulu loru se se servésca de limb'a maghiara in tóte substernerile sale la judecati. Si prefectulu comitatului (Foispanulu) a fostu silitu a face propunere la regimu, pe care au si asternutu-o si care doredesce, ca esecutarea emissului ministerialu in praesa e neresalisabila, pentruca in unele comune abia se afla vre unu individu, care se intieléga maghiaresce, apoi si judecatoriile marturisira, ca numai in limb'a partiteloru s'au datu si sententiele afara. Acésta o scrie „Kelet Népe" si se aude, ca totu asia voru a face si alte comune si comitate spre a-si asecura dreptulu, cá se se póta plange in scrisu inainte-a judecatiloru in limb'a, care o pricepu si in acésta se li se dè si resolutiunile. Cine -si remonstra dreptulu, ilu va avé.

In Serbi'a ministeriulu Ristici se retrase si póte ca in loculu lui va veni unu ministeriu conservativu. Poterile garante au facutu pressiune asupra principelui Milanu, ca Serbi'a -si va perde garanti'a européna, déca nu va pastra neutralitatea. Pr. Milanu intr'o siedintia secreta a scupcinei a descoperitu situatiunea critica, condamnandu politic'a de pana acum a noului ministeriu Ristici cá periculósa garantiei, fóra care Serbi'a remane espusa. Scupcin'a primi dechiaratiunile principelui cu entusiasmu, si ministeriulu Ristici fù silitu a se retrage. Altu ministeriu in locu anca nu s'a asiediatu. —

Insurectiunea continua cu versarea de sange si de o parte si de alta. Dóue colóne turcesci ce veniea dela „Klek" fura atacate si impraściate de catra insurgenti; la „Utova" insurgentii Petkovici si Ljubobratic batura pe turci omorindu din ei la trei sute. In Albani'a anca a prorupt'u rescóla. —

Actiunea diplomatica continua la „Mostar," unde consulii adunati facu reportu catra Pórta despre tóte informatiunile trase dela sieli insurgenti, cá se servésca de substratu Portii pentru introducerea nóueloru reforme in favórea crestiniloru. Insurgentii dedera la consuli memorandu, despre tóte injuriele si tiraniele suferite. Intr'acea sultanulu emisese unu irade imperatescu, care apromite multe inlesniri si reforme usiuratórie, numai vine intrebarea, déca se voru si esecutá. —

Din Constantinopoli, 3 Octobre: — Ministrulu de resbelu Hussein-Avni-Pasi'a a devenitu ministru de marina si Riza-Pasi'a s'a numitu ministru de resbelu.

Unu irade imperialu cu dat'a de 2 Octobre ordona micsiorarea impositeloru pentru populatiunile agricole, cari se ocupa in liniste de munc'a loru; anuntia mai multe reforme de natura a satisface

dorintiele populatiuniloru si a le garantá unu tratamentu justu prin convertirea dijmei in impositu fonciaru; pe lenga acestea, mai multe comunitati voru fi representate in consiliile provinciale de ómeni ai loru de incredere si se voru introduce reforme in politia.

Ministeriulu cultelor si instructiunei pubice in Romani'a publica in „Monitoriu", ca directiunea scólei de Bele-Arte, din Bucuresci, a decisu se se faca o expusetiune de lucrarile anuale ale eleviloru, care va fi deschisa publicului in un'a din salele Academiei pana la 1 Octobre viitoriu.

Frumosu campu la emulatiune nobile.

In Franci'a prin provincia se incordá mai eri bonapartistii a face propaganda cu totu feliulu de manevre inventate, astadi Mac-Mahon presiedentele republicei calatoresce prin provincia intre cele mai simpatice primiri, cá presiedente alu republicei nu cá fostu aderitoriu bonapartismului. Ministeriulu de facia remane intregu si pe viitoriu. Ministrulu de finantia Leonu Say, care in cuventarea de banchetu disese, ca maioritatea adunarii francese s'a disolvatu si prin acésta vatemá, pre vicepresiedintele ministeriului Buffet, care era din acea maioritate, facù tóte bune, dechiarandu, ca n'a vrutu se prepuna pe collegii sei din acea maioritate si crisea s'a compusu, min. remane intregu. Lulu séu Napoleonu alu IV., pentrucá se incungiure periculu republicanu despre o parte, ér' despre alta pentru cá se faca studiu prin esperintia s'a resolvitu a face o calatoria pe rotundulu pamentului, ér' mamasa depuse regentí'a, concedendu-o fiiului seu inaintea consiliului bonapartisticu, care inca totu sperédia la revenirea imperiului.

Soliditatea republicaniloru inse le a taiatu speranti'a deocamdata, cá si la orleanisti.

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA.
5 Septembre 1875.

Membrii presenti: A. Treb. Laurianu, Anastasiu Fetu, G. Sion, I. C. Massimu, I. Caragiani, Nic. Ionescu, P. S. Aurelianu, V. A. Ureche, G. Baritiu, V. Babesiu.

Se da lectura processului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

D. Caragiani aretandu, ca a tradusu operele lui Homer, cere permisiunea a dá lectura unei parti din Odisseea. Cantulu alu VI se asculta cu destulu interesu.

Societatea apoi, impartita in comissiuni, se ocupa de lucrarile sale respective.

Siedinti'a se ridica la 5 óre post-meridiane.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.

6 Septembre 1875.

Membrii presenti: Dr. Anastasiu Fetu, A. Treb. Laurianu, I. C. Massimu, Nic. Ionescu, G. Sion, I. Caragiani, V. Babesiu, G. Baritiu, P. S. Aurelianu.

Se da lectura processului verbale alu siedintiei precedente si se adoptá. D. presiedinte comunica, ca s'au primitu dóue exemplaria din Patimele junelui Werther de Goethe, traduss de d. Vermont, donate bibliotecei Societatii. Se primesce cu multiumire.

D. Caragiani arata, ca si-a terminatu reportulu asupra manuscriptului de traducere din Plutarchu. Conferinti'a ascolta reportulu, carele in conclusiunile sale, propune a se intórce manuscriulu traducatoriului candu se va cere, si se decide a se supune Societatii candu va fi in plinu (An. I).

D. Massimu citesce reportulu asupra manuscripteloru de traducere din Titu Liviu. carele conchide a propune respingerea loru si publicarea unui nou concursu pentru anulu viitoriu 1876. Se decide a se supune Societatii si acestu reportu, cá celu precedentu.

D. Babesiu ofera pentru bibliotec'a Societatii unu exemplariu din o Charta nóua ce representa Bosni'a si Hertiegovin'a. Se primescu cu multiumire.

Siedinti'a se redica la 5 si jumetate óre post-meridiane, anuntianduse cea viitória pentru diu'a de 9 Septembre, urmandu dóue serbatori in acestu intervalu de timpu.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.

Reportulu sectiunei filologice asupra manuscriptului din Plutarchu.

Domniloru membri!

Examinandu-se de sectiunea filologica manuscriptulu de traductiunea lui Plutarchu venitu la concursu, subscrisulu insarcinatu cá reporteru vinu a ve aduce la cunoscintia mai antaiu, ca acestu manuscriptu a venitu unu anu dupa expirarea terminului concursului fixatu de Societate. Cu tóte acestea, de si Societatea n'a fixatu unu altu termenu, sectiunea filologica a credutu, ca aseminea lucrare ar' fi bine venita pentru Societate, de aceea a si procesu la examinarea ei. Dupa o minutiósa cercetare sectiunea a constatatu, ca traducatoriulu cunósce bine limb'a elina si prin traductiunea sa probéza, ca este in stare a interpretá pe autoru in limb'a romana; cu tóte acestea se vede, ca in ceea ce privesce alegerea termeniloru si structur'a fraseloru nu s'a conformatu indicatiuniloru facute de Societate in casuri analóge. De aceea sectiunea filologica este de parere, cá manuscriptulu se se intórca traducatoriului anonimu si se se publice din nou concursu, la alu carui'a termenu se spera, ca elu insusi va revedé lucrarea si o va presentá din nou perfectionata, mai alesu, ca chiaru in starea actuala are destule merite.

Reporteru, I. Caragiani.

1875 Septembre 6.

„Press'a" din Romani'a in ajunulu serbarii din Cernauti scrie asia:

„Unu faptu durerosu din istori'a Romaniloru a fostu reamintitu prin organele de publicitate inca din Aprile trecutu, candu se dicea, ca are se se celebreze la Cernauti centenarulu anexarii Bucovinei la Austri'a.

Eri se dice, ca s'ar' fi celebratu acelu evenimentu, care s'a consumatu acum o suta ani prin vendiarea acelei parti a Moldovei de catra turci, vendiare facuta printr'unu actu datu de Turci'a la man'a Austriei in 2 Iunie 1777, candu patriotulu nemuritoriulu Domnu Gr. Ghic'a a protestatu, si a fostu apoi in Octobre 1777 decapitatu in modu lasu si vicleanu de un chiehaia turcu tramisu de Pórta la Iassi inadinsu insocitu de mai multi jeniceri.

Acestu faptu istoricu apartiene epocei de decadentia a Romaniei, candu turcii pradau si jefuiau, schimbau si decapitau D-nii tierei in fia-care anu, si candu bratiulu desarmatu alu romaniloru nu putea se mai proteste cu vigóre cá in timpu de barbatia si vitejie.

Pana la tractatulu dela Cuciucu Cainargi, inchiatu in 1774 intre Rossi'a si Turci'a, tractatu prin care se restabilea drepturile romaniloru si se punea Dunarea hotaru, turcii faceau dese navaliri si jafuri, ér' domnii se puneau si se resturnau prin intrigele partiteloru de boeri si prin lacomi'a viziriloru pe fia-care anu si de dóua ori pe anu. Acésta nestabilitate pe tronu si umilire nationala, nesigurantia si jafu in tiéra adusese pe romani in o stare de jale.

Faptulu de vendiare a Bucovinei si decapitarea D-lui Gr. Ghic'a, ne arata indestulu pana unde ajunsese turcii cu indrasneal'a si cu violarea tractateloru inchiate de D-nii cei mari Mircea, Vladu, Petru Raresiu si Bogdanu, tractate in virtutea caror'a Turci'a se obligá, pentru tributulu seu darulu ce i se dedea in bani, se apere territoriulu Moldo-Romaniei, ér' nu se-lu vendia la alte puteri, cum a facutu in 1777 cu Bucovin'a.

Nu amintimu acestu faptu de vendiare, cá si decapitarea perfida a bunului Domnu Gr. Ghic'a, spre a atitiá pasiunile. Departe de noi acésta idea. Cele ce s'au scrisu inse prin diferite organe austriace despre centenarulu anexarii Bucovinei ne au reamintitu aceste evenimente istorice.

Celebratu-s'a inse in Cernauti acelu centenariu, de catra autoritatile comunale de acolo? Écca unu faptu despre care trebue se avemu informatiuni mai lamurite si mai detaliate. Ca-ci scimu, ca diu'a de 25 Aprile 1775 este dat'a, candu au intratu acum 100 de ani ostirile austriace in Bucovin'a sub motivu de a ocupá positiile strategice si a se apará contra incursiuniloru tatariloru. Asta primavéra s'a disu, ca consiliulu comunalu dio Cernauti luase initiativ'a de a celebrá la 25 Aprile centenariulu anexarii Bucovinei. Acésta serbare s'a amanatu nu scimu din ce causa. Ne aducemu aminte, ca unele diuaria din strainetate ne spuneau atunci, ca si imperatulu Francisc Iosifu fusese rugatu de acelu consiliu municipalu, cá se vina in capital'a Bucovinei se asiste la celebrarea centenarului; ér' Mai. S'a a declinatu cu multa delicatetia acésta invitare.

De atunci nu s'a mai vorbitu despre centenarulu Bucovinei. Eri ni se spunea, ca s'a consumatu acea celebrare. Dér' pe catu scimu din diuariale din strainatate nu a mai fostu vorb'a de centenarulu anexarii Bucovinei, ci de inaugurarea Universitatii din Cernauti.

Pana la sciri mai lamurite, ne place a crede acést'a, ca-ci celebrarea unui centenariu peste cinci luni dela dat'a istorica nu mai corespundea nici cu ordinea cronologica. Olata trecuta dat'a de 25 Aprile 1875, mai remanea dat'a de 2 Iuniu 1877, adica diu'a candu Turci'a acum 100 de ani a instrainatu formalu Bucovin'a, calcandu tractatele nóstre ab-antiquo si obligatiunea ce avea de a ne apará territoriulu." Scl.

D. Charles Henri Kessler intr'o revista financiaria, vorbesce despre crearea unei bance nationali romane, dupa cum ne impartasiesce „C. Buc." asia:

„Credu, ca trebue se ve comunicu de o grupa financiaria, care s'a formatu la Londr'a si Parisu, cu scopulu d'a cere guvernului romanu concesiunea unei „Bance nationale de scompta, circulatie si agricola."

„Cá omu de financie doresc cu vioitiune intemeiarea acestui scomtu, ca-ci instituirea unei Banci nationale romane este imperiosu reclamata in sferele lumei nóstre financiaria, comerciale, industriale si agricole, avendu in vedere desvoltarea progressiva si rapede a tuturoru ramuriloru de comerciu si chiaru de industria, care 'si-a luatu aventulu in Romani'a.

„Importantu e a observá cu acésta ocasiune, ca anii acestia din urma ai guvernului M. S. principelui Carolu I, au fostu consacrati la reforme si ca legile ce are acumu Romani'a in comunu cu celelalte tieri civilisate din Europ'a, suntu puse in aplicare intr'unu modu energicu si fora considerati de persóne, asia, ca adi se póte in Romani'a, cá in ori-care alta tiéra a Europei, a se valorá capitalurile in modulu celu mai sigaru.

„Asemenea nu mai este de negatu, ca Romani'a merge cu unu pasu repede catra unu viitoriu mai bunu, care se presinta, in privinti'a financiei, comercialui, industriei si agriculturei, sub aspectulu celu mai favorabilu.

„Importanti'a si necessitatea unei Banci nationale romane, suntu atatu de multu simtite in catu este inutilu se me mai intindu.

O Banca nationala in Romani'a ar' creste bunulu traiu alu tierei, servindu-i de mediulocitoriu in activitatea financiaria. comerciala, industriala si agricola."

Turd'a in 5 Octobre n. 1875.

Espusetiunea provinciale a agricultoriloru tienuta in anulu acest'a in Turd'a, s'a deschisu in 27 Sept. si s'a terminatu in 3 Oct. Cati-va ro-

mani inca au participatu, dintre cari duoi au fostu premiati. Intre lucrurele femeiesci de mana amu vediutu unu covoru fórte placutu, dér' unguróiceloru lia displacutu, fiindu-ca a fostu („olához") cu brodíture in colori romanesci.

In despartiamentulu, in care se afla pómele n'a fostu espusu nemicu din partea romaniloru. Déca cu voi'a au facu, nu sciu, destulu, ca spunendu adeverulu in acestu ramu economicu suntemu inapoiati. Poporulu romanu de pe alci are pucine cunoscintie despre cultivarea pomiloru, din care ar' trage nenumerate folósa. Si cine e vin'a? Scól'a! Scól'a este chiamata in prim'a linia a educá si instrui generatiunea tenera adapandu-o cu scilinti'a, de care are lipsa in viatia.

Déca destinatiunea scólei este a educá, adeca: a intregí ce este indereptu si a indereptá, ce este reu; déca chiamarea s'a sublima e a cresce ómeni, de cari societatea omenésca are trebuintia, „pentru ce scól'a nu satisface obligamentului seu?"

In § 55 art. de lege 38 economi'a este obiectu de invetiamentu obligatu pentru fia-care scóla populariá. Se presupunemu, ca legea in §-lu numitu n'ar' face amintire de economia, si in casu de asia scól'a totusi trebue, se faca totu, ce e pentru binele poporului, ca-ci numai atunci merita numele de scóla.

Se ne ocupamu unu momentu si cu scólele romane din acestu tienutu! Marturisescu, ca nu sciu una, care se fia organisata, cumu se cuvine, se aiba ad. si gradina de pomeritu.

Este adeveratu: poporulu storsu si subtu pana la osu se afla intr'o stare decadiuta, inse pana ce se va afiá in noi vre-o schintea de viatia nu trebue lasatu asiliulu de mantuintia in man'a sortii, trebue se ne pase mai multu, decatu pana ací, déca vremu, se nu fimu coplesiti de torentele, ce vine asupra nóstra.

Asia déra n'au motive de a se scusá dnii inspectori si scóleloru confessionali, in alu caroru districtu nu sunt organisate scólele cu tóte trebuintiele si nece acelea impreginarare nu-i póte mantuí, ca poporulu este cerbicosu, numai de sila face pentru scóla. Eu sciu, ca poporulu romanu s'a dechiaratu a-si sustiené scói'a sa confessionale; asia unde e modu, pentu ce se nu se silésca a -si organisá si provedé scól'a cu cele de lipsa? Avemu base §§ 30, 31 si 32 din legea pentru scóle; ér' § 9 din Instructiunea, ce regulédza istructiunea din scólele populari dice: pentru indrumarile practice din economi'a rurale si horticultura comunitatea este datória a dá scólei gradina acomodata (celu pucinu dóue jugere). Mi s'ar' poté obiectioná: este lege, dér' auctoritatile, cari trebue se o esecute, nu-si spargu capolu cu scólele nóstre! E bine, atunci nu trebue intrelasatu nemicu si déca amu ajunge chiaru pana acolo, se rogamu pre unu deputatu romanu, cá se interpeleze pre ministru in camera, despre ne esecutarea legei.

S'a intemplatu vre-unu astfeliu de casu? Nu sciu! — Cunoscu comune, cu 200—300 familie romane, cari au birturi frumóse, ér' scóla una casa urita, care ar' mai meritá a se numí orce, numai scóla nu. Apoi nice aici se nu se póta redicá o cladire de scóla corespundiatória legei si tempului? Trebue numai vointia si indemnare si tóte voru fi, ca pentru copii parintii tóte le facu, numai se fia, cine sei lumineze si inflacare. —

Déca scól'a este bine organisata, atunci nu va lipsí neci invetiatoriulu capace, de a comunicá micutiloru materi'a de invetiamentu si exercitia dupa unu sistemu, procedendu dupa óre-care principiu pedagogicu, nu vei mai audí numai literisandu. —

Ce insemnatate au preparandiele, déca intr'unu tienutu numai in o scóla séu dóue vedi metodu, sistemu in procedere cu obiectele, ér' in celelalte invetiat. indópa cu sterpulu mechanismu pe bietii prunculi pana ce-i imbata de capu si ii tempescu, in locu sei lumineze desvoltandule judecat'a. —

Acestu mare reu l'ar' puté incatu-va sterpí reuniunile si conferintiele invetiatoresci, de cari se bucura invet. din graniti'a fostului reg. romanu I. si cei din Selagiu. Atunci n'ai vedé in o scóla 2 séu 3 Abecedaria osebite, langa care in unele locuri sunta adarse si tabelele de pariete compuse dupa Gönczi. —

In ce legatura s'ar' puté pune insteri'a din Abecedariulu de ex. de Petri cu tabelele de pariete compuse dupa Gönczi, care-su pentru o limba, care nu e de o vitia cu a nóstra? Ce analogia s'ar' puté aci face? Folosindu astfeliu de obiecte, in locu se ajute inlesnirea invetiamentului, mai tare o confunda si periclitéza. Aci se vede si lips'a cunoscintieloru pedagogice si a conscientiei de a incercá totu modulu la aplicarea si fructificarea loru.

Fia-care maiestru trebue se scia, de ce unelte are trebuintia. Sciu unu invetiat. cu léfa anuale de 20 fl. v. a. ce póte pretinde omulu dela unulu cá acela? care dóra nice idea n'are de o scóla buna. Cu astfeliu de invetiatori nu vei formá reuniuni si tienó conferintie, in care se se tracteze, cate o schitia din fia-care obiectu, ca-ci au te-ar' precepe.

Mia placutu fórte in dilele trecute de unu circulariu alu Ven. Ordinariatu metropolitanu, indreptatu catra auctoritatile scolarie, va se dica catra protopopi si preoti. Intre altele se dice, ca léf'a invetiat. odata stabilita nu se póte micsiorá si amovérea precum si alegerea invetiat., fora consensulu si aprobarea ordinariatului, se nu se intemple.

Amu dorí, cá aceste se se si practiseze, ca-ce numai atunci ne vomu castigá invet., cari se si pricépa chiamarea, atunci scólele voru inflorí. Lumea va vedé, ca romanulu, de si supusu unei cercustari vitrege, elu si in seraci'a apasatória totu se sci cultivá.

Scevola.

Noutati diverse.

— (Dr. Polit si Miletics.) Comitetulu congressului bisericescu serbescu, cá documentu de incredere in acesti doi barbati nationali, a denumitu pe dep. dietalu Dr. Polit fiscalu preste tóte fondurile nationali ale tuturoru bisericeloru si monastiriloru serbesci, si pe Miletics de organu alu tuturoru autoritatiloru bisericesci si scolari si acésta se intemplá sub presidiulu patriarchului Ivacskovics cea ce nu place maghiariloru, ca ce li se tale tóta speranti'a de a -si pótè viri maghiromani'a si renegatismulu intre serbi, cu astfeliu de barbati in frunte.

— (Protestantismulu se mai reformédia.) Cá tóte misicarile unite pe diversele terrene ale vietii in secululu culturii si alu luminarii produsera si reuniunile protestantilloru Germaniei reforme si in religiune si beserica. In septemanele trecute se tienura adunarile reuniuniloru protestante in „Bon, Eisenach, Dresda si acumu celu din Vratislavia (Breslau) Reuniunea acésta din urma e cea mai reformatória, ca vre reinnoirea beserice protestante in spiritulu libertatii evangelice si potrivita cu desvoltarea culturei tempului presentu. Inca dela anulu 1856 loara barbatii protestanti initiatiu'a spre a aduce in valóre protestantismulu liberu in contra resctiunii celei puternice si in 1865 tienú reuniunea la Eisenach prima adunare primindu unu statutu cá base a reformei, adeca reformarea besericei evang. germ. pe principiulu comunalu si alu legaturei organice intre sene. Vréu prin urmare protestantii germani o reinnoire a beserice pe principiulu de comune asia, ca comunele se se liberedie de tuturatulu pastoralu si se fia indreptatite a conlucra autonóme in causele s'ale bisericesci, pe candu aceste pana acumu se pertractá numai dupa voinli'a preotimii, éra comunele avea numai se asculte si se platésca. Reuniunea protestantica vre acuma a sdrobí jugulu tractarii pastoriloru fanatici, recunoscandu dreptulu liberei indagari, alu egalei indreptatiri intre diversele directiuni bisericesci, ad. unirea in spiritu a tuturoru poteriloru religióse si morali, cá intregu protestantismulu nationei germane se se intrunésca intr'o singura comuniune bisericésca, care se fia in stare a -si sacrificá tóte poterile cu totii numai binelui natiunii, facundusi intre sene o federatiune nationale, nejignita prin diversitatile directiuniloru religióse. Exemplu de imitatu de cei, ce facu pe voi'a dusmaniloru cu certele bisericósci si confessionali, si asculta de divide et impera alu loru, cá slabiti se le portamu jugulu impasu.

— I. sa Archiducele Iosephu veni in Ardealu si pe 3 Oct. se asteptá la Tergulu-Muresiului spre inspectionarea aparatoriloru tierei.

— (Episcopulu nationalu) sasu din Sabiiu Teutsch, visitandusi turm'a din Orastia, fú primitu cu tóta caldur'a nationalilloru sei, cari in salutarea la conductulu cu tortie se plangea de sortea mastera, care ia aruncatu in marginea departiata a pamentului sasescu, dér' pentru acésta neci tempulu neci moritorii nu se voru afla in stare a rumpe verig'a, care i lantiuesce catra consangenii loru, si care nu e alta decatu legea si principiale loru politice nationali. Episcopulu Teutsch, cu mare bucuria -si manifesta multiumirea cu valutulu oratorului si provóca pe toti, cá si pe viitoriu se se alipésca de relege si de nationea loru, si principiale pe cari natiunea sasa cu fiii sei pana adi le au pastratu cu atata perdurare, se le sustiena, cá se reé'sa victoriósе. Ce mai lipsesce unui poporu, care are episcopu atatu de nationale, pentrucá se éssa tandem victoriosu cu drepturi nationali politice?!

— (Salutu.) Din Cernauti dela serbarea centenaria tramise prof. Ziegianer unu telegramu de salutu la Sibiiu in cuvintele: „In mieidiulu bucuriei serbarii tramitu salutu fortunu din fundulu animei catra reuniunea cercuala, (Landeskunde sassescu:) Deschiderea Universitatii a reesitu extraordinariu insufletitória favorata de celu mai fruмosu tempu." Cumu se saluta nemtii, candu le succede a face progresse cu civilisarea pretensu, occupandu terrenu totu mai afundu in orientu. — Din catalogulu lectiunei Universitatii vedemu cu durere, ca si prof. Ostrulu cu limb'a ebraica, si Eusebiu Popoviciu cu istori'a bisericésca prelegu germanesce si dreptulu bisericescu se propune ér' in limb'a germana, pana candu dupa decretulu ministeriului se va introduce preste totu limb'a germana!!!

— Logodnic'a princ. Milanu se intórse dela Parisu, unde-si cumperá unu trusou de 190,000 fr., numai la croitoriu dede domnisióra Kesco 38 mii fr.

Cu ocasiunea intrarei in vigóre dela 1 Iulie 1875, st. n., a tractatului internationalu dela Berna, prin care se constitue uniunea generala a posteloru, a aparutu de sub presa a 3-a editiune a

Indicatorului practicu alu posteloru si telegrafeloru in Romani'a,

coprindiendu deslusirele necessarie publicului. Pretiulu 1 leu. Se afla de vendiare la onor. officia telegrafice si postale din tiéra si la principalele librarii din capitala.

A esitu de sub tiparitu opulu intitulatu: **Orfan'a din Moscov'a** séu **Jun'a institutrice,** de D-n'a Voillez, traductiune dupa a XXI-a editiune de Leon Luzzatto.

Pretiulu unui exemplariu este 1 leu si 50 b. Se afla de vendiare la librari'a d-loru Socec et Comp. si la internatulu de fete Em. Lozzatto, strad'a Negustori Nr. 4.

Nr. 232—1875. 2—3

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre anulu 1875/6 de adunarea generala a Associatiunei transilvane, tienuta la Reghiniulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub nr. prot. XXXVI, se publica prin acést'a concursu la urmatóriele ajutória:

1. La 6 ajutória de cate 25 fl. v. a. pentru sodalii de meseria cualificati de a se face maiestrii.

2. La 14 ajutória de cate 12 fl. v. a. pentru invetiacei de meseria.

Terminulu concursului se defige pre **25 Octobre c. n. 1875.**

Concurentii la ajutóriale de sub 1 si 2 au se -si tramétia concursele loru incóce pana la terminulu indigitatu, provediute incatu pentru sodali cu atestatu de botezu si de portare morale, cum si cu adeveristia despre acesa, cá suntu cualificati de a se face maiestrii; ér' incatu pentru invetiacei, concursele se fia provediute cu atestatu de botezu, de portare morale, cum si cu adeverintia dela maiestriulu respectivu, despre desteritatea si diligenti'a in meseria, cu care se occupa.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta la Sibiiu in 28 Septembre c. n. 1875.

Nr. 232—1875. 2—3

Concursu.

Conformu bugetului pre anulu 1875/6 preliminatu din partea adunarei gener. a Associatiunei transilvane tienute la Reghiniulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub nr. prot. XXXVI, se publica prin acést'a concursu:

1. pentru 2 stipendia de cate 60 fl. val. a. pentru 2 elevi dela vre-o scóla de agricultura in patria, cu terminulu pana in **25 Octobre c. nou 1875.**

Concurentii la amentitele stipendia, au se -si tramita incóce concursele loru pana la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu si pauperitate, cu testimoniu despre absolvirea celu pucinu a scólei elementarie, cum si se dovedésca, cum-ca sciu portá in genere economi'a dupa cum e indatinata in tiér'a nóstra.

Se recere, cá concurentii respectivi se fia ajunsu alu 16-lea anu alu etatei.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta la Sibiiu in 28 Septembre c. n. 1875.

Nr. 232—1875. 2—3

Concursu.

Pre basea bugetului preliminatu pre 1875/6 de adunarea generala a Associatiunei transilvane tienuta la Reghiniu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub nr. prot. XXXVI, se publica prin acést'a concursu:

1. La dóue stipendia de cate 60 fl. v. a. pentru doui ascultatori de pedagogia de ambele confessiuni rom.

Terminulu concursului se defige pre **25 Octobre c. n. 1875.**

Concurentii la amentitele stipendia, au se -si tramita incócе concursele loru pana la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu, de portare morale si diligintia, cum si cu testimoniu scol. celu pucinu de II classe gimnasiali absolvite.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Associatiunei transilvane, tienuta la Sibiiu in 28 Septembre c. n. 1875.

Nr. 1555—1875. 1—3

Publicatiune.

Drepturile intregi de carciumaritu si vam'a tergului, ale comunei Lupsi'a mare din comitatulu Turdei — incependu din prim'a Ianuariu 1876 pre **3** ani inainte — in **26 Octobre an. cur.,** in faci'a locului se esaredéza prin licitatiune.

Conditiunile de esarendare in ori-ce tempu se potu vedé la acésta pretura. —

Trascau in 2 Octobre 1875.

Samsone Ratiu,
pretore.

Cursurile

la bursa in 8 Octobre 1875 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 34½	cr.	v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 96	„	„
Augsburg	—	—	102 „ —	„	„
Londonu	—	—	111 „ 80	„	„
Imprumutulu nationalu		—	74 „ —	„	„
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „ 05	„	„
Obligatiunile rurale ungare			81 „ 30	„	„
„ „ temesiane			80 „ 50	„	„
„ „ transilvane			79 „ —	„	„
„ „ croato-slav.			84 „ —	„	„
Actiunile bancei	—	—	920 „ —	„	„
„ creditului	—	—	210 „ —	„	„

Pretiurile piacei

in 8 Octobre 1875.

Mesura	Specia fructeloru		Pretiulu fl.	cr.
Metreta austriaca-40 cope	Grau	fruntea	3	74
		midiulocu	3	54
		de diosu	3	34
	Mestecatu		2	86
	Secara	fromósa	2	28
		de midiulocu	2	14
	Ordiulu	frumosu	2	88
		de midiulocu	2	74
	Ovesulu	frumosu	1	60
		de midiulocu	1	54
	Porumbulu		2	94
	Meiu		2	32
	Hrisca		—	—
	Mazerea		3	60
	Linlea		5	—
	Fasiolea		2	94
	Sementia de inu		8	78
	Cartofi		—	68
Puniu	Carne de vita		—	18
	„ de rimatoriu		—	28
	„ de berbece		—	14
Centenariu	Seu de vita prospetu		20	—
	„ „ „ topitu		—	—

Nr. 8120—1875. 3—3

Publicare de licitatiune.

In 8 Noemvre a. c. inainte de amiedia la 8 óre se va esarendá in sal'a de siedintie din cas'a Sfatului **dreptulu,** ce 'lu posede comun'a cetatii Brasiovului, **a luá taxe de accise si consumtiune** pentru fluiditatile contienetorie de alcoholu produse ori aduse in hotarulu Brasiovului cu unica esceptiune a Dârsteloru, Timisiului superioru si inferioru si adeca:

a) vinu de ori ce soiu,
b) medu,
c) bere de ori ce soiu,
d) spirtu, spirituose, rachiu si tóte productele facute din acest'a, precumu: rumu, licheru, rosolu, ocetu si tóte cele nenumite aici in specie, seau fluiditati contienetorie de alcoholu, cari trecu cumva sub alta numire — si adeca cu licitatiune publica **pe durata de cinci ani** dela 1 Ianuariu 1876.

Pretiulu strigarii este defiptu cu 60,000 fl. v. a.

Doritorii de arenda au se depuna, inainte de a se incepe licitatiunea, unu vadiu de 10%, carele indata dupa licitatiune se va intregi decatra primitoriulu arendii cu 10% din pretiulu arendii licitate.

In terminu de o luna de dile dupa incuviintiarea resultatului licitatiunii are arendatorulu se dée o asecurare legale de o potriva cu pretiulu arendii pe o diumetate de anu si cu sum'a dajdiei de consumu de vinu pe o diumetate de anu in sensulu § 230 alu lgiu c. g.

Oferte in scrisu, cari sunt a se dá sigilate inainte de inceperea licitatiunii la Comisiunea licitatoria, inca se voru primí si se voru deschide dupa incheiarea licitatiunii. Acea oferta, carea va fi provediuta cu doved'a despre posiveritatea depunerii de cautiune si eventualu cu vadiulu, va cuprinde in sene dechieratiunea otarita, ca oferintelui 'i sunt cunoscute conditiunile licitatiunii si arendarii si ca le primesce si va intrece supremulu pretiu de arenda datu, va fi primita, si oferintelui 'i se va dá obiectulu esarendatu, cá celui-ce a datu mai multu pe bas'a conditiuniloru licitatiunii.

Conditiunile licitatiunii se potu vedé in espeditur'a magistratuale din cas'a Sfatului in órele de oficiu.

Brasiovu, 22 Septemvre 1875.

Magistratulu Cetatii si alu Districtului.

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.